

Stan i ochrona środowiska w województwie małopolskim w 2020 r.

05.10.2021 r.

↑ 3,1%

Wzrost zużycia wody
w ujęciu rocznym

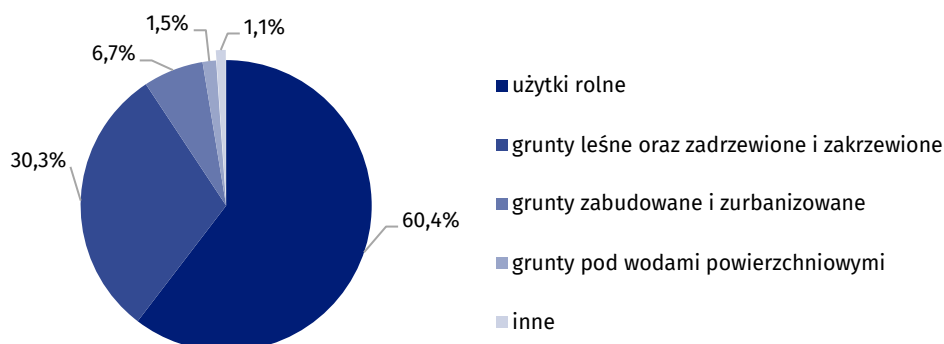
W porównaniu z 2019 r. zwiększył się pobór i zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zmalała o 33,5%, a gazowych (bez CO₂) – o 8,1%. Odpadów wytworzonych przez zakłady było mniej o 18,6%, a odebranych lub zebranych odpadów komunalnych – więcej o 4,8%.

Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi

Według stanu w dniu 1 stycznia 2020 r. powierzchnia województwa wynosiła 1518,3 tys. ha (4,9% ogólnej powierzchni kraju). Powierzchnia lądowa stanowiła 98,5% powierzchni geodezyjnej. Według kierunków wykorzystania, największy obszar zajmowały użytki rolne – łącznie 916,9 tys. ha, a następnie grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 460,6 tys. ha oraz grunty zabudowane i zurbanizowane – 101,6 tys. ha. Pozostała część powierzchni to grunty pod wodami powierzchniowymi, a także nieużytki, tereny różne oraz użytki ekologiczne.

Wykres 1. Struktura wykorzystania gruntów według ewidencji geodezyjnej

Stan w dniu 1 stycznia 2020 r.

Największy obszar powierzchni województwa zajmowały użytki rolne – ponad 60% gruntów

W końcu 2020 r. tereny wiejskie zajmowały łącznie obszar 1352,4 tys. ha, tj. 89,1% powierzchni województwa, a tereny miejskie – 165,9 tys. ha (pozostałe 10,9%).

W ciągu roku z produkcji rolniczej i leśnej wyłączono 424 ha gruntów rolnych i leśnych, w tym 394 ha gruntów rolnych i 30 ha gruntów leśnych. Grunty te przeznaczono głównie na tereny osiedlowe – 281 ha (270 ha rok wcześniej). Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających zagospodarowania i rekultywacji według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. wynosiła 2148 ha, tj. o 5,1% więcej niż przed rokiem. W ciągu 12 miesięcy zrekultywowano i zagospodarowano łącznie 239 ha, w tym na cele rolnicze – 171 ha, a na cele leśne – 36 ha. Jednocześnie odnotowano 2867 pożarów upraw rolnych, łąk i rżysk oraz nieużytków (o 12,7% mniej niż przed rokiem), które objęły łącznie powierzchnię 1019 ha (o 5,1% mniejszą niż w 2019 r.).

Pobór i zużycie wody

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniósł 453,8 hm³, tj. 5,2% wielkości krajowej i był większy o 2,9% niż rok wcześniej. Najwięcej wody pobrano z ujęć własnych na cele produkcyjne – 234,4 hm³ (51,7%), a następnie do eksploatacji sieci wodociągowej (pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci) – 168,7 hm³ (37,2%), a także do napełniania i uzupełniania stawów rybnych – 50,7 hm³ (11,2%).

Według powiatów, w 2020 r. największy pobór wody miał miejsce w krakowskim – 195,5 hm³ (43,1% poboru wody w województwie), a w dalszej kolejności w Krakowie – 72,3 hm³ (15,9%) i w powiecie oświęcimskim – 53,1 hm³ (11,7%). Natomiast najmniej wody pobrano w powiecie dąbrowskim – 1,0 hm³ (0,2% poboru wody w województwie) oraz w Nowym Sączu i w powiecie brzeskim – odpowiednio: 2,2 i 2,3 hm³ (tj. po 0,5%).

Ponad 43% poboru wody miało miejsce w powiecie krakowskim

Pobór wody w powiecie krakowskim był przeznaczony w przeważającej większości (w 92,9%) na cele produkcyjne, podczas gdy w Krakowie wiązał się przede wszystkim z eksploatacją sieci wodociągowej (86,0%). W powiecie oświęcimskim większość poboru (65,7%) była przeznaczona do napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

W ciągu roku zużyto 404,9 hm³ wody, tj. 4,8% wielkości krajowej. Było to o 3,1% więcej w skali roku. Przemysł zużył 230,8 hm³ (57,0%) wody, w tym 97,5% przeznaczono na cele produkcyjne. Ponadto, w ramach eksploatacji sieci wodociągowej zużyto 123,4 hm³ (30,5% ogólnego zużycia wody), a do napełniania i uzupełniania stawów rybnych – 50,7 hm³ (pozostałe 12,5%).

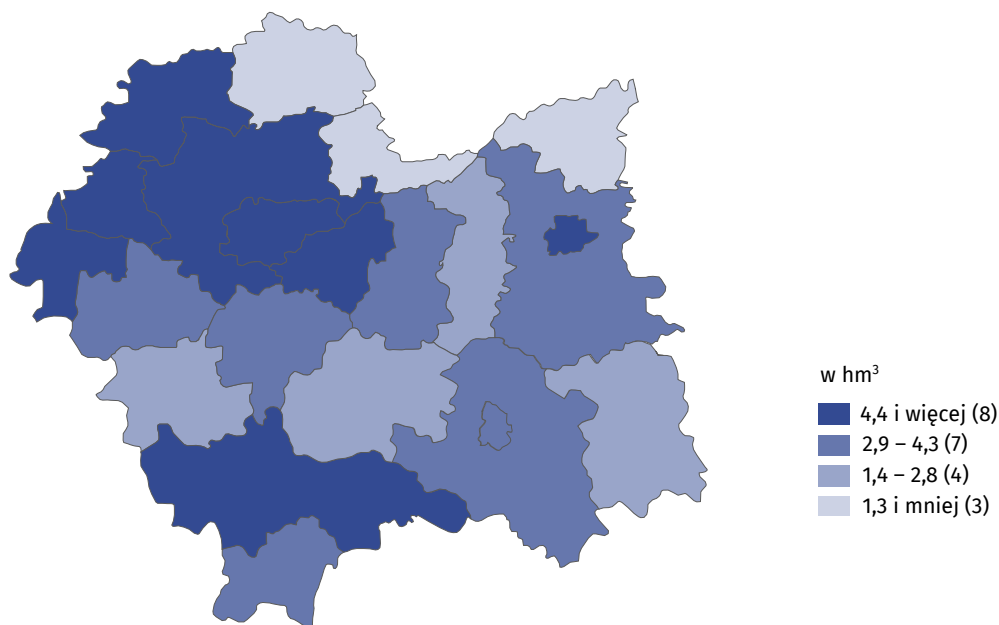
Ścieki

Do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 447,3 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (tj. 6,1% wielkości krajowej). Było to więcej o 3,0% niż w 2019 r. Udział ścieków odprowadzonych bezpośrednio z zakładów (333,3 hm³) wyniósł 74,5%, podczas gdy pozostałą część stanowiły ścieki komunalne. Z ogólnej ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi 58,5% (261,5 hm³) wymagało oczyszczania, w tym prawie połowa została oczyszczona mechanicznie, a ponad jedna trzecia – z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Najwięcej ścieków wymagających oczyszczania odprowadzono do wód lub do ziemi w powiecie olkuskim – 43,2% udziału w wielkości wojewódzkiej, a w dalszej kolejności w Krakowie – 17,7% i powiecie oświęcimskim – 6,0%. Najmniej tego typu ścieków odnotowano w powiecie proszowickim (0,2% ogólnej ich ilości), a następnie w miechowskim i dąbrowskim (po 0,3%).

Najwięcej ścieków wymagających oczyszczania odprowadzono do wód lub do ziemi w powiecie olkuskim – 43,2% ogólnej ich ilości

Mapa 1. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów w 2020 r.

W końcu 2020 r. w województwie działało 310 oczyszczalni ścieków (przemysłowych i komunalnych). W stosunku do roku poprzedniego liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków zmalała o 4 do 63, natomiast liczba komunalnych oczyszczalni ścieków wzrosła o 1 do 247. Wśród przemysłowych oczyszczalni ścieków można było wyróżnić 37 oczyszczalni biologicznych, 17 – mechanicznych, 6 – chemicznych i 3 z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Działało 310 oczyszczalni ścieków

Wśród komunalnych oczyszczalni ścieków było 179 oczyszczalni typu biologicznego i 68 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków wyniósł 67,5%, przy czym w miastach 92,8%, a na wsi 44,1%. Rok wcześniej udział ten wynosił 67,3% (w miastach 94,1%, a na wsi 42,4%).

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

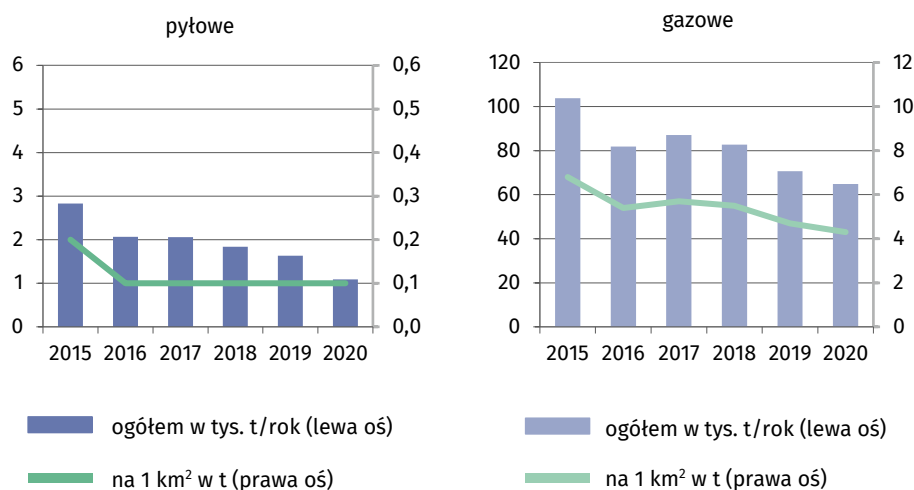
W końcu omawianego roku na terenie województwa działało 145 zakładów szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, tj. 7,8% ogólnej liczby tego typu zakładów w Polsce. Liczba tego typu zakładów w województwie wzrosła o 1 w odniesieniu do końca roku poprzedniego. Większość z nich, tj. 85 zakładów posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, natomiast 30 było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła w ciągu roku łącznie 66,0 tys. t (bez CO₂). Na przestrzeni ostatnich dwóch lat znacznie spadła emisja zanieczyszczeń pyłowych – o 33,5%, podczas gdy emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) zmniejszyła się o 8,1%.

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały 1,1 tys. t zanieczyszczeń pyłowych (0,1 t na 1 km² powierzchni, podobnie jak w kraju), co stanowiło 4,8% krajowej emisji pyłów z tego typu zakładów, a także 64,9 tys. t zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), tj. 5,8% wielkości krajowej (4,3 t na 1 km² powierzchni województwa, 3,6 t – w Polsce).

Liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła 145

Wykres 2. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Wśród powiatów najwięcej zanieczyszczeń pyłowych wyemitowano w Tarnowie i w Krakowie – po 0,2 tys. tj. odpowiednio 21,8% i 21,5% emisji wojewódzkiej, a w dalszej kolejności w powiecie olkuskim – 0,1 tys. t, czyli 10,4%. Jednocześnie największą ilość zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wyemitowano w powiecie oświęcimskim – 47,3% emisji wojewódzkiej, a następnie w Krakowie – 18,0% i Tarnowie – 9,7%.

Najwięcej zanieczyszczeń pyłowych w województwie odnotowano w Tarnowie oraz w Krakowie

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano i zneutralizowano 532,4 tys. t zanieczyszczeń pyłowych, tj. 99,8% zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych oraz 94,3 tys. t zanieczyszczeń gazowych, tj. 59,2% zanieczyszczeń gazowych wytworzonych (bez CO₂). Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych w latach 2015–2020 utrzymywał się na poziomie 99,6% – 99,8%, a w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wahał się w granicach od 51,1% do 59,2%.

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Obszary prawnie chronione w końcu roku zajmowały łącznie 804,7 tys. ha, co stanowiło 53,0% powierzchni ogólnej województwa i 8,0% powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do stanu z 2019 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie nieco wzrosła.

Obszary prawnie chronione zajmowały 8,0% powierzchni chronionej w Polsce

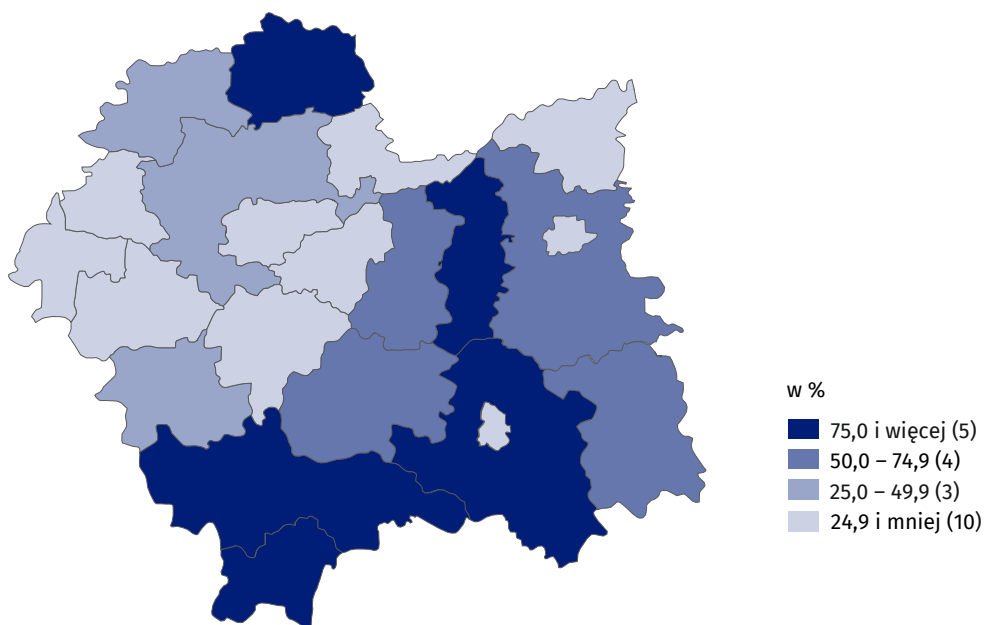
Wśród form ochrony przyrody dominowały obszary chronionego krajobrazu (572,2 tys. ha, tj. 71,1% arealów chronionych), jak również parki krajobrazowe (175,8 tys. ha, tj. 21,8% arealów chronionych). Parki narodowe o łącznej powierzchni 38,0 tys. ha stanowiły 4,7% powierzchni prawnie chronionej województwa.

Według powiatów, najwięcej obszarów chronionych odnotowano w nowotarskim – 135,0 tys. ha, a następnie w nowosądeckim – 125,3 tys. ha oraz w tarnowskim – 105,6 tys. ha.

Największy udział obszarów chronionych w powierzchni danego powiatu wystąpił w tatrzańskim (92,6%), a w dalszej kolejności w nowotarskim (91,5%) i miechowskim (86,3%). Natomiast relatywnie najmniej obszarów tego typu posiadało miasto Tarnów (0,1%) oraz powiat wielicki (0,3%) i oświęcimski (0,6%). W Krakowie obszary prawnie chronione zajmowały 4,9 tys. ha i stanowiły 14,9% powierzchni miasta.

W omawianym roku na 1 mieszkańca w województwie przypadło 2,4 tys. m² powierzchni obszarów prawnie chronionych, przy czym najwięcej w powiecie miechowskim – 12,0 tys. m².

Mapa 2. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem według powiatów w 2020 r.

Liczba pomników przyrody w końcu roku wyniosła 2199, w tym większość (76,2%) stanowiły pojedyncze drzewa w liczbie 1675. W dalszej kolejności były to grupy drzew – 225 oraz skałki – 164. Województwo skupiało 6,3% ogólnej liczby pomników przyrody w kraju. Inne formy ochrony przyrody, które występowały na terenie województwa to: 79 stanowisk dokumentacyjnych, 48 użytków ekologicznych i 8 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Ochroną objętych było 85 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 3426,2 ha. Pod ścisłą ochroną znajdowało się 507,0 ha, czyli 14,8% powierzchni rezerwatów. Najliczniejsze były rezerваты chroniące ekosystemy leśne (43) o łącznej powierzchni 2058,3 ha. Przeciętna powierzchnia rezerwatów przyrody wyniosła 40,3 ha, przy czym najmniejsze były rezerваты stepowe (średnio 4,8 ha), a największe torfowiskowe (1 obiekt – 114,7 ha). Średnia powierzchnia rezerwatów leśnych wynosiła 47,9 ha.

Odpady

Ogólna ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotychczas składowanych (nagromadzonych) w obiektach własnych wykazywała tendencję spadkową i w końcu 2020 r. wyniosła 123,2 mln ton, tj. 6,9% wielkości krajowej. Było to o 0,9% mniej niż w 2019 r.

Na 1 km² powierzchni województwa przypadło 8,1 tys. ton odpadów, według powiatów najwięcej w Krakowie – 100,9 tys. t/km², a następnie w powiecie olkuskim i chrzanowskim – odpowiednio: 66,2 i 48,8 tys. t/km². Połowa (50,0%) wojewódzkiej ilości odpadów nagromadzonych w środowisku oraz 34,2% odpadów wytworzonych w ciągu roku koncentrowało się w 7 miastach, takich jak: Kraków, Trzebinia, Libiąż, Oświęcim, Alwernia, Bukowno i Tarnów.

W 2020 r. 125 zakładów (objętych badaniem) wytworzyło 5,3 mln t odpadów (4,8% w skali kraju), tj. o 18,6% mniej niż w 2019 r. Liczba zakładów spadła o 5 w ujęciu rocznym. Odpady poddane odzyskowi stanowiły ponad połowę, tj. 51,7% wszystkich odpadów wytworzonych w ciągu roku, ponadto 42,8% przekazano innym odbiorcom, 4,0% odpadów unieszkodliwiono, a 1,5% zmagazynowano czasowo.

Średnio na 1 km² powierzchni województwa nagromadzono 8,1 tys. ton odpadów przemysłowych

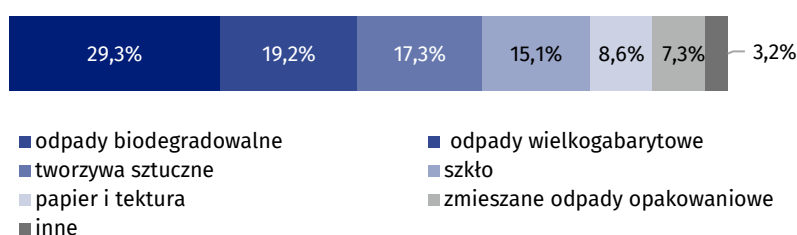
W analizowanym roku odebrano lub zebrano (wytworzono) 1130,3 tys. t odpadów komunalnych, czyli o 4,8% więcej w stosunku do roku poprzedniego. Na 1 mieszkańca w województwie przypadło 331,1 kg odebranych lub zebranych odpadów komunalnych w ciągu roku (w kraju 342,0 kg), w tym z gospodarstw domowych – 296,4 kg (w Polsce – 294,3 kg).

Na 1 mieszkańca przypadło 331,1 kg odpadów komunalnych odebranych lub zebranych w ciągu roku

Ilość odpadów komunalnych zmieszanych odebranych lub zebranych wyniosła 680,8 tys. t, tj. 8,4% w skali kraju. Z ogólnej ilości wyżej wymienionych odpadów komunalnych (bez wyselekcjonowanych) 85,6% pochodziło z gospodarstw domowych, a 14,4% z pozostałych źródeł. Jednocześnie odebrano 2196,7 dam³ nieczystości ciekłych (ścieków bytowych).

Selektywnie zebrano 449,5 tys. t, czyli niemal 40% ogólnej ilości odebranych lub zebranych (wytworzonych) odpadów komunalnych. Największą część odpadów zebranych selektywnie stanowiły odpady biodegradowalne (29,3%), a następnie odpady wielkogabarytowe, tworzywa sztuczne, szkło, papier i tektura oraz zmieszane odpady opakowaniowe. Ilość odpadów komunalnych odebranych lub zebranych selektywnie była większa o 25,7% niż w 2019 r.

Wykres 3. Struktura odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2020 r.

Jednym z podstawowych sposobów unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest w dalszym ciągu ich deponowanie na składowiskach. W 2020 r. masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania wyniosła 331,3 tys. t (rok wcześniej 369,1 tys. t).

W końcu roku było 14 czynnych kontrolowanych składowisk zajmujących powierzchnię 86,0 ha (w tym 25,3 ha powierzchni zrehabilitowanej) oraz 99 nielegalnych wysypisk odpadów o łącznej powierzchni 0,6 ha. W ciągu roku podczas likwidacji 1487 „dzikich wysypisk” zebrano 2,7 tys. t odpadów komunalnych. W Krakowie według stanu w końcu omawianego roku znajdowało się jedno czynne składowisko, na którym unieszkodliwiane są odpady komunalne, o powierzchni 25,0 ha (w tym 10,8 ha zrehabilitowano). W stolicy województwa w ciągu roku podczas likwidacji 746 nielegalnych wysypisk zebrano 1,5 tys. t odpadów komunalnych.

W ciągu roku zlikwidowano 1487 „dzikich wysypisk”, skąd zebrano 2,7 tys. t odpadów komunalnych

Nakłady na środki trwałe na ochronę środowiska i gospodarkę wodną

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 857,9 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 7,5% nakładów w Polsce poniesionych na ten cel. W skali roku spadły one o 8,7%. Najwięcej środków finansowych – 480,6 mln zł przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, tj. 56,0% ogólnej kwoty nakładów, w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki (61,6%) i na oczyszczanie ścieków komunalnych (27,3%). Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 185,5 mln zł, tj. 21,6% nakładów.

Nakłady na ochronę środowiska spadły o 8,7% w skali roku

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły 210,8 mln zł (7,9% w skali kraju), co oznacza spadek w stosunku do poprzedniego roku o 18,4%. Największy udział w ogólnej kwocie nakładów miały środki przeznaczone na ujęcia i doprowadzenia wody (49,9%), a w dalszej kolejności na obwałowania przeciwpowodziowe (26,2%) oraz regulację i zabudowę rzek i potoków górskich (12,8%).

Nakłady na gospodarkę wodną zmniejszyły się o 18,4% w ujęciu rocznym

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na ochronę środowiska były środki własne w wysokości 416,1 mln zł, tj. 48,5% ogólnej wielkości nakładów, a następnie środki z zagranicy – 225,6 mln zł (26,3%) oraz fundusze ekologiczne – 151,0 mln zł (17,6%). Na gospodarkę wodną najwięcej przeznaczono również ze środków własnych – 117,1 mln zł, tj. 55,6% ogólnej kwoty nakładów, a w dalszej kolejności 45,1 mln zł (21,4%) z funduszy ekologicznych i 40,5 mln zł (19,2%) z zagranicy.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Krakowie
Dyrektor Agnieszka Szlubowska
Tel: 12 420 40 50

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

 krakow.stat.gov.pl

 [@krakow_stat](https://twitter.com/krakow_stat)

 [@uskrk](https://www.facebook.com/uskrk)

Powiązane opracowania

[Ochrona środowiska w 2020 r.](#)

[Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2020 r.](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych → Stan i ochrona środowiska](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Emisja zanieczyszczeń powietrza](#)

[Formy ochrony przyrody](#)

[Grunty pod wodami](#)

[Grunty zadrzewione i zakrzewione](#)

[Grunty zdegradowane](#)

[Grunty zdewastowane](#)

[Ochrona przyrody](#)

[Oczyszczalnia ścieków](#)